CANVAS SYNDROM

Denne information er tænkt som en generel introduktion til emnet. Da balance- og svimmelhedsproblemer påvirker mennesker forskelligt, bør du tale med din læge for at få individuel rådgivning.

Af hensyn til læsevenligheden anvendes generelle personbetegnelser. Personbetegnelserne i denne patientinformation omfatter alle køn, medmindre andet udtrykkeligt er angivet.

Resumé

- CANVAS står for Cerebellar Ataxia (CA), Neuropati (N) og Vestibulær Areflexia (VA).
- Er et sjældent neurologisk syndrom, der påvirker balancen.
- Forekommer oftest hos voksne over 50 år.
- En langsomt fremadskridende sygdom.
- Der er 3 berørte områder:
  - Cerebellar ataksi (forstyrrelse af muskelkontrol, som styres af cerebellum)
  - Neuropati (lidelse i nerverne)
  - Vestibulær areflexia (reflekserne i det indre øre fungerer ikke korrekt)
- Balanceproblemer kan være værre, når alle 3 områder er aktive i stedet for kun 1 eller 2 områder.
- Vertigo er normalt ikke et symptom.
- Behandling består hovedsageligt af at kontrollere symptomer og undgå faktorer, der kan forværre symptomerne.
- Vestibulær rehabilitering kan hjælpe hjernen med at kompensere for de manglende signaler i det indre øre.

Hvad er CANVAS syndrom?

CANVAS er et akronym, der står for Cerebellar Ataxia (CA), Neuropathy (N) og Vestibulær Areflexia (VA) Syndrome.

CANVAS syndrom er en neurologisk lidelse, hvor der er en lidelse i hjernen og/eller nerverne. Det begynder normalt hos voksne over 50 år og udvikler sig langsomt (progressivt) over 10 år eller mere.

Et syndrom er en samling af problemer eller symptomer, der ofte opstår sammen. Dette betyder, at CANVAS syndrom består af tre komponenter:

- Lillehjernen er den del af hjernen, der styrer muskelkoordinationen. Ved ataksi er muskelkontrol eller koordination nedsat. Cerebellar ataksi er en forstyrrelse af muskelkontrol eller koordination, der stammer fra lillehjernen.

- Neuropati er en lidelse i nerverne. Det kaldes sensorisk neuropati, når de berørte nerver sender signaler om berøring, tryk, smerte og temperatur. Det kaldes motorisk neuropati, når de berørte nerver styrer muskler og bevægelser. Det kaldes autonom neuropati, når de berørte nerver styrer funktionerne i dine indre organer.

- Det vestibulære system i det indre øre er en vigtig del af balancesystemet. Areflexia betyder bogstaveligt talt fravær af reflekser. Vestibulær areflexia betyder, at det vestibulære systems reflekser ikke fungerer normalt. Den vestibulo-okulære refleks (VOR) er særligt påvirket. Denne refleks sikrer, at dine øjne forbliver stabile, når dit hoved bevæger sig. For eksempel giver det dig

mulighed for at fokusere på ordene på siden, selvom du nikker med hovedet op og ned eller vender det frem og tilbage. Og mens du går, holder VOR dit blik stabilt, mens dit hoved vipper op og ned. Patienter med CANVAS syndrom har bilateralt vestibulært tab, hvilket betyder, at begge indre ører er påvirket.

CANVAS-syndrom blev først beskrevet i 2004, og forskere forsker stadig i det. Det er stadig uklart, om CANVAS-syndrom er en selvstændig sygdom eller en samling af symptomer, der nogle gange optræder sammen. CANVAS syndrom ser ud til at være ret sjældent.

Hvad forårsager CANVAS syndrom?

Årsagerne til CANVAS-syndrom forskes stadig i. Mennesker med CANVAS syndrom har atrofi (spild) af lillehjernen. Dette er den del af hjernen, der styrer muskelkoordinationen. De har også skader på visse nerver.

CANVAS-syndrom har vist sig at forekomme i familier i nogle tilfælde, og for nylig er der fundet en genetisk ændring (mutation) i nogle familier med CANVAS-syndrom. Men det er stadig ikke klart, hvordan denne mutation forårsager CANVAS-syndrom. Det er også muligt, at mere end ét gen kan forårsage CANVAS-syndrom i disse familier.

Symptomer på CANVAS syndrom

Personer med CANVAS-syndrom har symptomer på alle tre områder: cerebellar ataksi, neuropati og vestibulær areflexia. Nogle gange har folk symptomer på et eller to områder i mange år, før de udvikler symptomer på alle tre områder.

Cerebellar ataksi symptomer kan omfatte:

- Problemer med at gå; For mange mennesker er dette det første symptom på CANVAS syndrom
- Balanceforstyrrelser
- Koordinationsvanskeligheder, f.eks. Besvær med at samle genstande op
- Vanskeligheder med finmotorisk kontrol, f.eks. At skrive eller spise
- Langsom, sløret tale (dysartri)
- Hurtige, ufrivillige øjenbevægelser (nystagmus)
- Synkebesvær eller følelse af, at ting sidder fast i din hals (dysfagi)

Symptomer på neuropati kan omfatte:

- Kronisk hoste
- Muskelsvaghed, følelsesløshed eller smerte i hænder og fødder (perifer neuropati)
- Smerter med stimuli, der normalt ikke forårsager smerte (allodyni)
- Usædvanlige følelser såsom brændende eller elektrisk stød fra stimuli, der normalt ikke forårsager sådanne følelser (dysæstesi)
- Synkebesvær (dysfagi)
- Balanceproblemer
- Svimmelhed eller præsynkope, når du sidder eller rejser dig (ortostatisk hypotension)

- Fødder, der er køligere og sveder mindre end resten af kroppen
- Tør mund eller tørre øjne
- Forstoppelse
- Erektil dysfunktion

Symptomer på vestibulær areflexia kan omfatte:

- Tab af balance (også kaldet postural ustabilitet eller tab af postural kontrol)
- Ustabil gang (når du går eller løber)
- Følelser af ustabilitet eller svimmelhed
- Hos nogle mennesker sløret eller hoppende syn, når hovedet bevæger sig, herunder når du går eller løber (oscillopsi)

Balance- og gangproblemer forværres i mørke, på ujævne eller hoppende overflader eller på en bevægelig overflade. Disse problemer forsvinder normalt, når du sidder eller ligger stille.

Personer med CANVAS-syndrom har normalt ikke svimmelhed.

Vestibulære problemer i CANVAS syndrom påvirker altid begge sider af kroppen.

Balanceproblemer kan være værre, når alle tre områder af CANVAS syndrom (cerebellar ataksi, neuropati og vestibulær areflexia) er påvirket, end når kun et eller to af områderne er påvirket.

Diagnose af CANVAS syndrom

CANVAS-syndrom kan diagnosticeres af en neuro-otolog eller otolaryngolog, som er specialiseret i svimmelhed.

CANVAS syndrom diagnosticeres, når alle tre områder er påvirket: cerebellar ataksi, neuropati og vestibulær areflexia. Diagnose er vanskelig, når kun et eller to områder er berørt. Det kan tage mere end 10 år for alle områder at blive påvirket og dukke op. Først derefter diagnosticeres det hos de fleste patienter.

Disse specialiserede læger vil tage en grundig sygehistorie, udføre en neurologisk undersøgelse og forskellige tests for at vurdere funktionen af dit vestibulære system.

Du vil sandsynligvis have nogle af følgende diagnostiske tests:

- Balancetest
- Vestibulær funktionsundersøgelse
- Undersøgelser af nerveledningsevne
- Magnetic Resonance Imaging (MR)

Hvis du har problemer med at synke (dysfagi), kan din læge foreslå en vurdering af en logopæd. Logopæder er specialiseret i udredning og behandling af tale-, kommunikations-, synke- og spiseproblemer.

Din læge kan også foreslå genetisk testning for at udelukke andre genetiske mutationer, der forårsager ataksi, f.eks. Friedrich-ataksi og spinocerebellær ataksi type 3.

Behandling af CANVAS syndrom

Der er i øjeblikket ingen behandlingsmuligheder til at vende eller bremse progressionen af CANVAS syndrom. Behandlingen består hovedsageligt i at reducere symptomerne på CANVAS syndrom og undgå faktorer, der kan forværre symptomerne.

Behandling af hypotension

Nogle mennesker med CANVAS-syndrom får et pludseligt blodtryksfald, når de sidder op eller rejser sig (ortostatisk hypotension). Dette kan forårsage svimmelhed, svimmelhed, sløret syn og andre problemer. For at forhindre dette kan din læge anbefale nogle eller alle af følgende:

- Undgå visse medikamenter, der kan gøre problemet værre
- Drik rigeligt med væske og sørg for tilstrækkelig væskeindtagelse, især i varmt vejr
- Iført kompressionsstrømper
- Tager steroider eller medicin, der øger blodtrykket

IVRT har lavet en liste over sine egne foranstaltninger, som du kan downloade fra vores hjemmeside her.

Behandling af synkebesvær

Hvis du har problemer med at synke, kan en talepædagog hjælpe dig. En bestemt hovedstilling, når man spiser, kan ofte hjælpe på synkeproblemer. I nogle tilfælde skal du måske spise mad med en bestemt tekstur eller konsistens, som er nemmere at sluge.

Behandling af balanceproblemer

Når det vestibulære system ikke fungerer korrekt, betyder det, at hjernens vestibulære system modtager ringe eller ingen information fra det vestibulære organ i det indre øre. Du føler dig derefter ustabil og har problemer med din balance.

Hvis du lider af neuropati, er dit balanceproblem endnu større. Hjernens vestibulære system modtager ringe eller ingen information fra de vestibulære og proprioceptive systemer (hud, muskler og led). Du bliver nødt til at stole på informationen fra dine øjne (visuelle system) for at opretholde balancen.

Det er en udfordring for din hjerne at kompensere for den manglende information fra de vestibulære og proprioceptive systemer. Vestibulær genoptræning kan hjælpe med dette.

Vestibulær rehabilitering er træningsterapi. Målet for mennesker med CANVAS syndrom er at hjælpe hjernen med at kompensere for de manglende signaler. En certificeret IVRT® svimmelheds- og vestibulærterapeut kan hjælpe dig med at sætte behandlingsmål og skabe et passende program.

Rådgivning med en ergoterapeut kan hjælpe dig med at identificere faktorer i dit hjem, der kan udgøre en risiko for at snuble og falde. Han kan også foreslå hjælpemidler og modifikationer såsom gribebøjler for at hjælpe dig med at have et sikkert fodfæste.

Din læge kan anbefale neurologisk fysioterapi. Dette er en form for træningsterapi til personer med problemer, der påvirker hjernen, rygmarven og nerverne. Det kan hjælpe med at forbedre gang, styrke, udholdenhed og balance. En fysioterapeut vil sammen med dig lave et træningsprogram.

Hvad kan du forvente i fremtiden

Efterhånden som forskere lærer mere om CANVAS syndrom i fremtiden, kan det blive lettere at diagnosticere. Behandlinger, der kan forebygge, vende eller bremse CANVAS syndrom, kan også blive tilgængelige.

Det er også muligt, at definitionen af CANVAS-syndrom vil ændre sig, efterhånden som vi lærer mere om det. Diagnosen CANVAS syndrom kan en dag begrænses til personer med en specifik genetisk mutation og visse symptomer.

For at holde denne patientinformation så kort som muligt har vi undladt en detaljeret referenceliste. Den kan til enhver tid rekvireres på info@ivrt.de.

På www.IVRT.de finder du artikler om vestibulære sygdomme og rehabilitering samt adresser på læger og terapeuter.

Copyright © Kesgin/IVRT. Berørte må udskrive én kopi til eget brug. Læger og IVRT®-vestibulærterapeuter må udlevere kopier til patienter. Al anden brug kræver skriftlig tilladelse.

INSTITUT FOR VESTIBULÆR REHABILITERINGSTERAPI (IVRT®)